

استراتژی ناحیه‌ای برای هدایت دوباره برنامه‌های تحصیلی به سوی آموزش محیط زیست و توسعه

«بررسی دقیق برنامه‌های درسی، بایستی برای تأمین دیدگاهی چند وجهی با موضوعاتی مانند محیط زیست و توسعه و جنبه‌ها و روابط اجتماعی - فرهنگی و مردم‌شناختی پذیرفته شود. لازم است که توجهی به نیازهای جامعه و نظامهای معرفتی گوناگون از جمله حساسیتهای علمی، فرهنگی و اجتماعی مبذول شود.»

«کشورها باید با هم همکاری کنند تا ابزاری آموزشی فراهم آید. این ابزار شامل موارد منطقه‌ای محیط زیست و توسعه و ابتکاراتی است که مصالح آموزشی و منابع مناسب با نیازهاشان را به کار می‌گیرند.»
«دستور جلسه ۲۱ فصل ۳۶ UNCED، ریو، ۱۹۹۲»

در پی نیاز فزاینده انجمن آموزش بین‌المللی محیط زیست، برنامه آموزش بین‌المللی محیط زیست یونسکو - یونپ (IIEP)، یک استراتژی منطقه‌ای برای الگوهای اصلی برنامه‌های آموزشی محیط زیست در کشورهای در حال توسعه را در پیش گرفت. این برنامه‌ها برای مدارس ابتدایی و متوسطه و نیز برای مدارس تربیت معلمان در حال خدمت در نظر گرفته شده و شامل ابعاد فیزیکی، زیست‌شناختی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی محیط زیست به شیوه‌ای منسجم است. دیدگاه برنامه آموزش بین‌المللی محیط زیست - که از توصیه‌های کنفرانس تفلیس (۱۹۷۷) و کنگره مسکو (۱۹۸۷) پیروی می‌کند و

dosimeters", Radiat. Phys. Chem. Vol. 31, Nos. 4-6, 1988.

11-Kazemi, A.A., Sohrabpour, M., "Dosimetric properties of commercial grade plexiglas as routine dosimeter for radiation processing" Radiat. Phys. Chem. Vol. 42, Nos. 4-6, PP. 793-797, 1993.

12-Sohrabpour, M., Kazemi, A.A., Mousavi, H. and Solati, K. "Temperature response of a number of plastic dosimeters used for radiation processing", Radiat. Phys. Chem. Vol. 42, Nos. 4-6, PP. 783-787, 1993.

13-Toofanian, F. and Zare, Z., "Effect of gamma irradiation on aspergillus flavus on the Iranian pistachios", Proc. Natl. Food Preser. Cong. Tehran Univ., 1987.

14-Zare, Z. and Toofanian, F., "Effect of gamma radiation treatment on the mortality of the flour beetle", Modn. Contl. Nuci. Tech. Biotech. IAEA Vienna, 1988.

15-Sharifzadeh, M. and Sohrabpour, M., "Identification of irradiated spices with the use of thermoluminescence method" Radiat. Phys. Chem. Vol. 42, Nos. 1-3, PP. 401-405, 1993.

16-Sharifzadeh, M. and Sohrabpour, M., "Investigation of the irradiation history of iranian dates and pistachio nuts using thermoluminescence technique", Radiat. Phys. Chem. Vol. 42, Nos. 1-3, pp. 407-411, 1993.

17-Sharifzadeh, M., Sohrabpour, M. Morshed, A., "Identification of irradiated potatoes using electrical impedance technique", Annual Iranian Physics Conference, Kermanshah, Iran, 1372.

18-Sohrabpour, M. and Honarkhah, H.R., "Instrumental Neutron activation analysis of the suspended particulate matter in the air of the city of Tehran", Intl. Conf. Engg. Appl. Mech. Sharif Univ. Tehran, I.R. Iran, 1992.

شماری از مؤسسات محیط زیست و آموزش و وزارتخانه‌های دولتی عضو یونسکو در آن سهیم‌اند. نه تنها بر این امر متکی است که کشورهای متعلق به یک منطقه، عموماً ویژگیهای عضوی معینی دارند بلکه همچنین، متکی بر مبادله دو جانبه اطلاعات، منابع و رقابتهای منجر به هماهنگی ابزار و شیوه‌های به کار رفته در آموزش عموم در زمینه محیط زیست و موارد مربوط به محیط زیست و توسعه است.

با این همه، با فرض اینکه برخی از مناطق، نماینده طیف بسیار گسترده‌ای در سطح جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی هستند، عملی‌تر این است که از پایه‌ای کوچک‌تر از منطقه شروع شود، زیرا این امر به سبب پرداختن به گروههای کوچک‌تر، برای کشورهایی که قادرند برتری‌هایی در زمینه محیط زیست به موازات زمینه‌های آموزشی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و دیگر جنبه‌ها نشان دهند، سودمند است.

نقطه آغاز منطقی برای هرگونه عملی در زمینه آموزش مؤسسات آموزش عمومی موجود، مدارس ابتدایی و متوسطه به عنوان نخستین گروه مورد توجه و دانشگاهها و مؤسسات تخصصی فنی - حرفه‌ای به عنوان گام بعدی است. با توجه به این که هماهنگی میان مقوله‌های محیط زیست و توسعه در آموزش، پدیده‌ای نسبتاً تازه در بسیاری از بخشهای جهان است، چه بسا بسیاری از آموزگاران مدارس منطقه، خود از آموزش منظم پیش از تدریس و هنگام تدریس، بی‌بهره باشند. از این رو، منطقی‌تر این است که روشی دو وجهی به کار گرفته شود که از یک سو متمرکز بر دانشجویان و از سوی دیگر متکی بر معلمان باشد تا حداکثر کارایی، با توجه به روندهای آموزش - یادگیری به دست آید.

با چنین برداشت ذهنی، می‌توان کارگاهها/ سمینارهایی در سطح ناحیه (کوچک‌تر از منطقه)، با همکاری مؤسسات آموزش تخصصی کارآمد و مؤسسات دولتی به منظور بررسی دوباره برنامه‌های درسی موجود تدارک دید و در آن، موارد مربوط به محیط زیست و توسعه را در جایگاه ویژه خود از نظر واقعیت‌های روزمره آموزش، گنجاند. از شرکت‌کننده‌ها (متخصصان گوناگون محلی، ملی و آموزش منطقه‌ای و محیط زیست) می‌توان در خواست کرد که دیدگاه خود را نسبت به بحثها و راههای پیشنهادی و مناسب‌ترین ابزار در خور ارائه در برنامه‌های درسی محیط زیست و توسعه، با ویژگی واقعی درون رشته‌ای - که به طور خاص برای منطقه آماده شده است - اعلام کنند. شرکت‌کننده‌ها در کنار ناظران بخشهای دیگر جهان، نه تنها به دیدگاهی «خارجی» دست می‌یابند بلکه، اطلاعات ارزشمندی را که به درد مناطق ویژه آنان می‌خورد، با خود منتقل می‌کنند. متعاقباً، کارگاهها/ سمینارهایی که در نواحی دیگر تشکیل می‌شوند، ممکن است در خدمت بررسی بیشتر

کارهای کارگاهها/ سمینارهای پیشین قرار گیرند تا در صورت ضرورت، فرصتهایی برای تجدید نظرها و نوکردهای منظم فراهم آورند.

در واقع، این کارگاهها/ سمینارها، به ایجاد نمونه‌های اصلی پذیرفتنی برای نواحی در پاسخ به مسائل می‌انجامد که بر پایه چند رشته اصلی در مقوله‌های محیط زیست و توسعه، در برنامه‌های درسی و نیز خدمات آموزشی معلمان مدارس، با توجه به چهارچوب تحصیلی موجود و ویژگیهای آموزشی کشورهای ذینفع، گنجانیده شده است.

هدف از این نمونه‌های اصلی، ایجاد مبنای مشترک در آموزش محیط زیست و توسعه کشورهای یک منطقه در راه همکاری نزدیک بین‌المللی است که در برخی از خاصه‌های محیطی، اجتماعی، فرهنگی و مردم‌شناختی و توسعه یکسانند. همین امر در مورد فعالیت‌های آموزش - یادگیری رشد یابنده مبتنی بر موارد محیط زیست / توسعه نیز به گونه‌ای منسجم برای رسیدن به هماهنگی دیدگاهها و تلقی‌ها در زمینه‌های محیط زیست و توسعه، صدق می‌کند.

با آنکه روشن است که تلاش فردی از سوی ملتها چه بسا به دیدگاهها و کارهای سودمند برای محیط و توسعه داخلی کشور منجر شود، اما بدون کوششی مشابه از سوی کشورهای همسایه، بخش قابل توجهی از این تلاشهای فردی از میان خواهد رفت. بدین ترتیب، چیزی که در برخورد یکپارچه سودمند با محیط و توسعه اهمیت اساسی دارد، تلاش جمعی، متمرکز و هماهنگ همه کشورها به طور کلی و کشورهای دارای پیوندهای جغرافیایی، اجتماعی - فرهنگی و تاریخی یکسان، به طور خاص است.

برنامه آموزشی محیط زیست بین‌المللی یونسکو - یونپ (IIEP)، چند نمونه اصلی برنامه درسی آموزش محیط زیست برای مدارس و آموزگاران مدارس افریقایی، آسه آن، کشورهای عربی و کشورهای حاشیه کارائیب راه‌انداخته است که برخی از آنها در شمار نوآوری - یهایی از نظر سفارشهای «UNCED» به حساب می‌آیند. IIEP، با علاقه‌مندی بسیار، با مؤسسات آموزشی / دولتی به منظور بررسی / ابداع و آماده سازی موضوعات مربوط به محیط زیست و توسعه، در سطح ملی و بین‌المللی، مایل به همکاری است.

منبع:

"Connect", UNESCO-UNEP ENVIRONMENTAL EDUCATION NEWSLETTER, VOL. XVII, NO. 2, June 1993.